

17 november 2023

BOARDLETTER 2023

Provincie Noord-Brabant

BDO

Aanbiedingsbrief

Aan:

Provinciale Staten van de
provincie Noord-Brabant
t.a.v. mevrouw mr. K.A.E. Ten Cate, griffier
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

Eindhoven, 17 november 2023

Kenmerk: 1009912/DM/IBv/2314099

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

Geachte leden van de Provinciale Staten,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2023 van de provincie Noord-Brabant brengen wij u met deze boardletter op hoofdlijnen verslag uit over onze aanbevelingen naar aanleiding van onze interim-controle.

Voor een nadere omschrijving van onze opdracht, de reikwijdte en aanpak van onze controle en overige afspraken verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging en ons dienstverleningsplan.

In deze rapportage richten wij ons op de aandachtspunten voor Provinciale Staten in het toezicht op de bedrijfsvoering en de processen die wij hebben onderzocht in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelfcontrolerend vermogen van de organisatie. Op basis van onze observaties concluderen wij dat de interne beheersing en controleomgeving van bovengemiddeld niveau is.

Wij vertrouwen erop u met deze boardletter naar aanleiding van onze interim-controle 2023 van dienst te zijn geweest. Wij willen de organisatie bedanken voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. D.O. Meeuwissen RA
Partner en extern accountant provincie Noord-Brabant

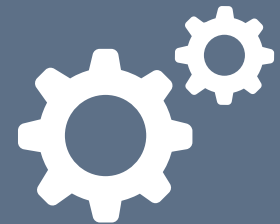
Inhoudsopgave

1. DASHBOARD INTERIM-CONTROLE

2. ONTWIKKELINGEN & AANDACHTSPUNTEN

3. ONS BEELD VAN DE INTERNE BEHEERSING

4. BEVINDINGEN IT-BEHEER

BIJLAGEN

1. Dashboard interim-controlle

1.1 Dashboard interim-controlle

1.1 Dashboard interim-controle

SPEERPUNTEN COMMISSIE STUREN & VERANTWOORDEN

- ▶ Het opstellen van speerpunten staat op de agenda van de commissie sturen en verantwoorden voor het najaar 2023. Het thema risico op de leningen-portefeuille uit de boardletter 2022 hebben wij voorzien van een actualisatie.
- ▶ De provincie loopt een zeer beperkt financieel risico op verliezen door verstrekte leningen waarvan de provincie het geld niet terugkrijgt.
- ▶ Nieuwe verstrekkingen worden voorgelegd aan Provinciale Staten om haar zienswijze te geven aan Gedeputeerde Staten. Het ontbreekt aan heldere afspraken over omstandigheden of gebeurtenissen die het noodzakelijk maken om deze procedure opnieuw te doorlopen.

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

- ▶ De rechtmatigheidsverantwoording is met ingang van boekjaar 2023 ingevoerd. De provincie is hier goed op voorbereid, en heeft de hiervoor nog uit te voeren interne controlewerkzaamheden gepland voor het najaar 2023.
- ▶ Op dit moment zien wij geen grote belemmeringen voor de implementatie binnen de provincie, anders dan het nog in ontwikkeling zijn van landelijke kaders.

ONTWIKKELINGEN & AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Wij hebben de volwassenheid van de digitalisering van de provincie geïnventariseerd en constateren dat de provincie goed scoort op de bouwstenen die ten aanzien van dit thema zijn gedefinieerd.
- ▶ In het verlengde van het toenemende aantal specifieke uitkeringen worden processen geformaliseerd en medewerkers gealloceerd rondom de beheersing van specifieke uitkeringen, waarmee meer grip op dit onderwerp wordt gekregen.

ONS BEELD VAN DE INTERNE BEHEERSING

- ▶ De interne beheersorganisatie (AO/IB) is in opzet bovengemiddeld, rekening houdend met de IT-beheersing en de verwachte uitkomsten van de interne controle.
- ▶ De interne controle is professioneel ingericht en werkt op basis van een gedegen controleplan voor het jaar 2023.
- ▶ De uitvoering van de interne controle werkzaamheden ten aanzien van de opzet en het bestaan van de interne beheersing is door ons beoordeeld en hierover is gerapporteerd in deze boardletter.
- ▶ In afwachting op nog te verschijnen kaders rondom de rechtmatigheidsverantwoording zijn de interne controle werkzaamheden op de werking van de interne beheersing nog niet uitgevoerd en beoordeeld.

IT-BEHEER

- ▶ In het kader van de jaarrekeningcontrole is de IT-beheersing op orde en op onderdelen verder verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar.
- ▶ De provincie scoort op alle onderdelen beter dan de benchmark van vergelijkbare organisaties.
- ▶ Periodieke review scoort net als vorig jaar onder de BDO-norm. De overige resultaten zijn boven of op de BDO-norm. Verdere verbetering middels professionele tooling is een kosten-nut afweging die door de provincie moet worden gemaakt.
- ▶ In een situatie waarin de provincie in haar IT-beleid een steeds verdere verschuiving maakt van zelf doen naar outsourcing is continuering van de gedegen monitoring van afspraken met de dienstverleners belangrijk.

2. Ontwikkelingen & Aandachtspunten

- 2.1 Speerpunten commissie Sturen & Verantwoorden
- 2.2 Volwassenheid digitalisering
- 2.3 Rechtmatigheidsverantwoording
- 2.4 Ontwikkelingen en aandachtspunten

2.1 Speerpunten commissie Sturen & Verantwoorden (1/2)

Actualisatie thema
risico's in de
leningenportefeuille

Speerpunten

De commissie sturen en verantwoorden heeft het opstellen van speerpunten later in het najaar 2023 geagendeerd. Wij nemen die mee bij volgende controlemomenten en rapporteren hierover in ons accountantsverslag.

De commissie bestaat sinds 2023 uit een nieuwe samenstelling van leden. Daarom hebben wij de vrijheid genomen om het thema risico op de leningenportefeuille, een thema uit de boardletter 2022, te voorzien van een actualisatie.

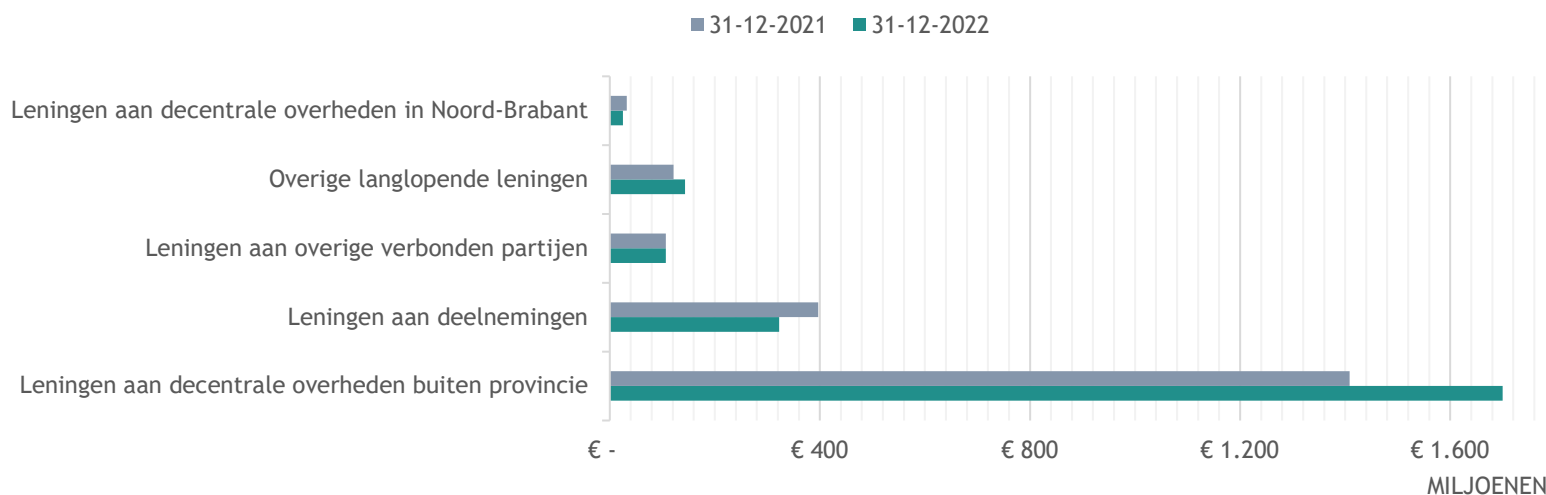
Provinciale Staten heeft Gedeputeerde Staten overigens op 16 juni 2023 verzocht om een artikel 217a onderzoek op te starten naar het beleid ten aanzien van het verstrekken van leningen door de provincie aan ondernemers (inclusief leningen via diverse fondsen). Dit onderzoek zal naar verwachting in 2024 worden uitgevoerd.

Risico's gemoeid met het verstrekken van leningen

Financieel risico op de leningen wordt gedefinieerd als: *het risico dat de provincie het uitgeleende geld niet terugkrijgt doordat leningen niet zijn afgedekt via een garantstelling, recht van hypotheek, pand of enige andere vorm van onderpand, de risicoreserve of voorziening.*

Definitie financieel
risico

Verstreckte geldleningen zoals verantwoord in de jaarstukken 2022

Beperkt risico op leningen decentrale overheden

Risico's gemoeid met het verstrekken van leningen (vervolg)

De leningen aan decentrale overheden buiten Noord-Brabant zijn toegenomen van circa € 1,4 miljard naar € 1,7 miljard. Deze leningen zijn verstrekt om rendement te behalen, alsmede in lijn met het beleid van de provincie om risico's te mitigeren en te spreiden. Deze leningen zijn verstrekt vanuit de immunisatieportefeuille waarbij het financieel risico zeer laag (nihil) is. Dit omdat het leningen aan decentrale overheden betreft die per definitie niet failliet kunnen gaan. Feitelijk is het zo dat bij elke gemeente in Nederland het Rijk garant staat. Met andere woorden: een gemeente kan formeel gezien niet failliet gaan, omdat het Rijk dan bij moeten springen. Het gevolg hiervan is dat de provincie of andere crediteuren niet benadeeld kunnen worden door een faillissement. Over begrotingsjaar 2023 staan in Nederland overigens slechts twee gemeenten onder preventief toezicht op de gemeentefinanciën.

Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van Provinciale Staten van belang en moet Gedeputeerde Staten inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants vanaf 2022 voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Deze informatie is behulpzaam aan de risicoanalyse van de ambtelijke organisatie.

Nagenoeg alle leningen zijn afgedekt via garanties, een reserve of voorziening

Afdekken risico's met garantstellingen, verliesvoorziening en reserves

De leningen in het kader van de publieke taak zoals opgenomen in de jaarrekening 2022, zijn door de ambtelijke organisatie individueel beoordeeld en afgedekt door garantstellingen of onderpanden als waarborg, verliesvoorzieningen en afdekking middels de risicoreserve of de reserve ontwikkelbedrijf. Hierbij wordt op basis van een analyse de kans en impact van een risico beoordeeld. Een concreet voorbeeld van de werking van de beoordeling van de leningenportefeuille is de verliesvoorziening die is gevormd voor de overige langlopende leningen. In 2022 is de verliesvoorziening verhoogd van € 4,7 miljoen naar € 9,5 miljoen om verliezen op verstrekte leningen aan onder meer Lightyear te voorzien.

Risico op materiële afboekingen is zeer beperkt

Het risico op een materiële afboeking als gevolg van oninbaarheid is zeer beperkt. Per eind 2022 is op de portefeuille voor een bedrag van circa € 20 à € 25 miljoen aan uitstaande bedragen niet afgedekt in enige reserve of voorziening, in nagenoeg alle gevallen is het risico op deze leningen afgedekt middels een recht van hypotheek of pand. Dit betreft leningen die op basis van eerdergenoemde risicoanalyse als zeer laag risico zijn ingeschat met een individueel beperkte omvang.

Invloed door formuleren van wensen en bedenkingen

Rol Provinciale Staten

Provinciale Staten ontvangt jaarlijks informatie over het gevoerde treasurybeleid in de begroting en jaarstukken. Voorstellen voor nieuwe verstrekkingen worden door Gedeputeerde Staten voorgelegd aan Provinciale Staten voor het formuleren van wensen en bedenkingen. Dit moment biedt ruimte voor Provinciale Staten om haar zienswijze mee te geven aan Gedeputeerde Staten en daarmee invloed uit te oefenen. Wij hebben geconstateerd dat er geruime tijd kan zitten tussen het moment van zienswijze en het daadwerkelijk effectueren van de verstrekking. In deze tussenliggende periode kunnen er omstandigheden wijzigen die het noodzakelijk maken om de procedure opnieuw te doorlopen. Wij adviseren Provinciale Staten om Gedeputeerde Staten ten aanzien van leningen aan te laten sluiten bij de in de nota verbonden partijen (d.d. september 2023) geformuleerde voorwaarden ten aanzien van 'ingrijpende gevolgen en de procedure van wensen en bedenkingen' en 'actieve informatieplicht'.

2.2 Volwassenheid digitalisering

Hoge mate van volwassenheid digitalisering

Goede score op scan volwassenheid digitalisering

Volwassenheid digitalisering Provincie Noord-Brabant

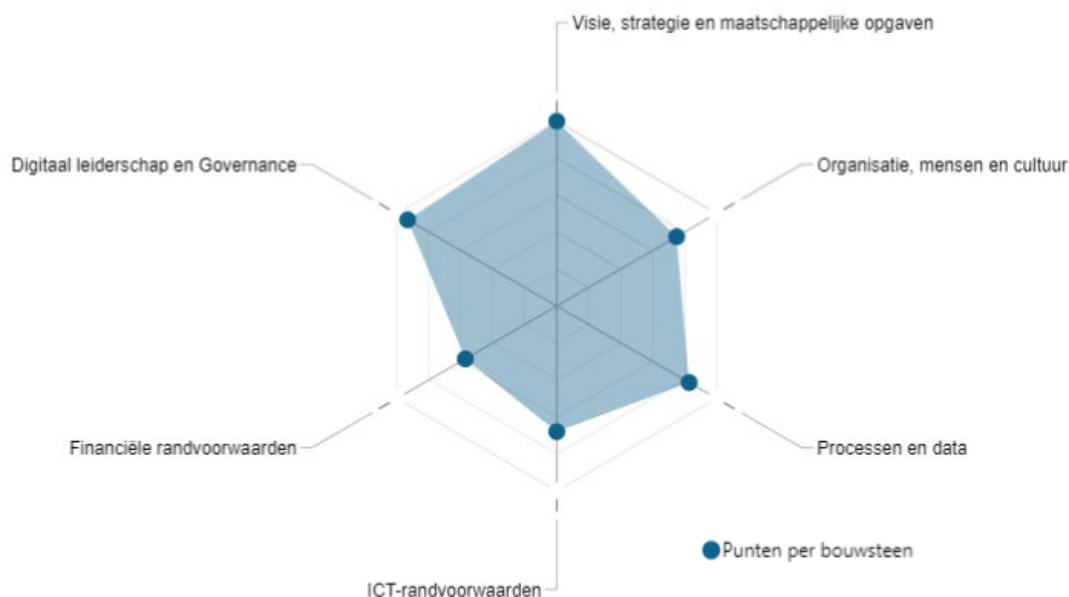
Vanwege het toenemende belang van digitalisering hebben wij in het accountantsverslag van vorig jaar aangegeven een inventarisatie te doen naar de volwassenheid van de digitalisering van uw organisatie. Dit hebben wij geïnventariseerd op basis van een vragenlijst, aangevuld met interviews. Dit heeft ten doel om vanuit onze natuurlijke adviesfunctie mee te denken over dit belangrijke onderwerp, onze observaties te delen, de uitkomsten in de branche te benchmarken en ervaringen te delen. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid met u hierover verder van gedachten te wisselen. De belangrijkste observaties hebben wij hierna beknopt uitgewerkt.

Financiële beheersing van het Beleidskader Data

Wij hebben begrepen dat minimaal eens per kwartaal het onderwerp digitalisering wordt besproken door de chief information officer (CIO) met de verantwoordelijk gedeputeerde. Digitalisering is een van de speerpunten uit het coalitieakkoord en wordt periodiek geëvalueerd. Provinciale Staten heeft de I(nformatie)-visie van de provincie onder de noemer 'Beleidskader Data' voor een periode van 5 jaar vastgesteld. De I-visie is door Gedeputeerde Staten omgezet in concrete acties met relevante onderdelen voor de verschillende programma's in de Uitvoeringsagenda Digitale Transformatie. Hierin zijn alle acties opgenomen die in een periode van 2 of 3 jaar worden uitgevoerd. Daarmee heeft de provincie een visie uitgewerkt voor de lange termijn maar ook voor de korte c.q. middellange termijn. Als invulling van de uitvoeringsagenda heeft de provincie een nulmeting uitgevoerd op het volwassenheidsniveau van digitalisering binnen de individuele programma's. De daaruit voortgekomen acties zijn reeds in gang gezet. Wij onderschrijven deze aanpak en bevestigen dat de provincie goed scoort op veel aspecten uit de scan.

De uitdaging is de toenemende uitgaven zodanig in te zetten dat de provincie de voordelen van de digitalisering, innovatie en het datagedreven werken kan benutten. Dan is dit geen steeds hoger wordende kostenpost, maar een bewuste investering in een betere digitale sturing en beheersing van de organisatie.

Wij merken op dat de organisatie de verantwoordelijkheid voor de digitale transformatie op programmaniveau heeft ingericht. De budgetten voor digitalisering zijn daarom verspreid over de verschillende programma's en de beheersing hiervan vindt op programmaniveau plaats.

2.3 Rechtmatigheidsverantwoording (1/3)

Geen apart oordeel
rechtmatigheid in
controleverklaring

Invoering rechtmatigheidsverantwoording met ingang van 2023

Vanaf dit boekjaar geeft Gedeputeerde Staten de rechtmatigheidsverantwoording voor wat betreft de financiële rechtmatigheid (het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik) af. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van de jaarrekening. De accountant geeft een getrouwheidsoordeel af bij de jaarrekening en daarmee ook bij de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat de accountant vanaf boekjaar 2023 in haar controleverklaring geen apart oordeel meer afgeeft over de rechtmatigheid. Ten aanzien van de SiSa-bijlage geeft de accountant nog wel een oordeel over de rechtmatigheid.

Bij het schrijven van deze boardletter zijn diverse documenten gepubliceerd, ter consultatie aangeboden of onderhanden:

- ▶ Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en de aanpassing van het BBV zijn ter consultatie gepubliceerd;
- ▶ De NBA-Handreiking 1152 rechtmatigheidstoelichting decentrale overheden is ter consultatie gepubliceerd;
- ▶ De kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV is begin oktober 2023 openbaar gemaakt. De notitie van de commissie BADO wordt hierna geactualiseerd.

De SiSa-verantwoording wordt onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening, maar ook van de accountant zal worden verwacht dat deze ook rapporteert over de rechtmatigheid van de SiSa-verantwoording. Dat doen wij in het accountantsverslag, maar mogelijk ook in de controleverklaring bij de jaarrekening als geheel.

De rechtmatigheidsverantwoording zorgt voor meer bewustwording bij de ambtelijke organisatie, Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van haar verantwoordelijkheid voor een goed financieel beheer. De kaders en uitgangspunten voor de rechtmatigheidsverantwoording worden enerzijds bepaald door Provinciale Staten en liggen anderzijds vast in wet- en regelgeving. Provinciale Staten bepaalt de verantwoordingsgrens en rapportagegrens ten behoeve van de paragraaf bedrijfsvoering, en stelt het normenkader vast. Deze opzet stimuleert het dualisme waarin Provinciale Staten een kaderstellende en controlerende rol inneemt.

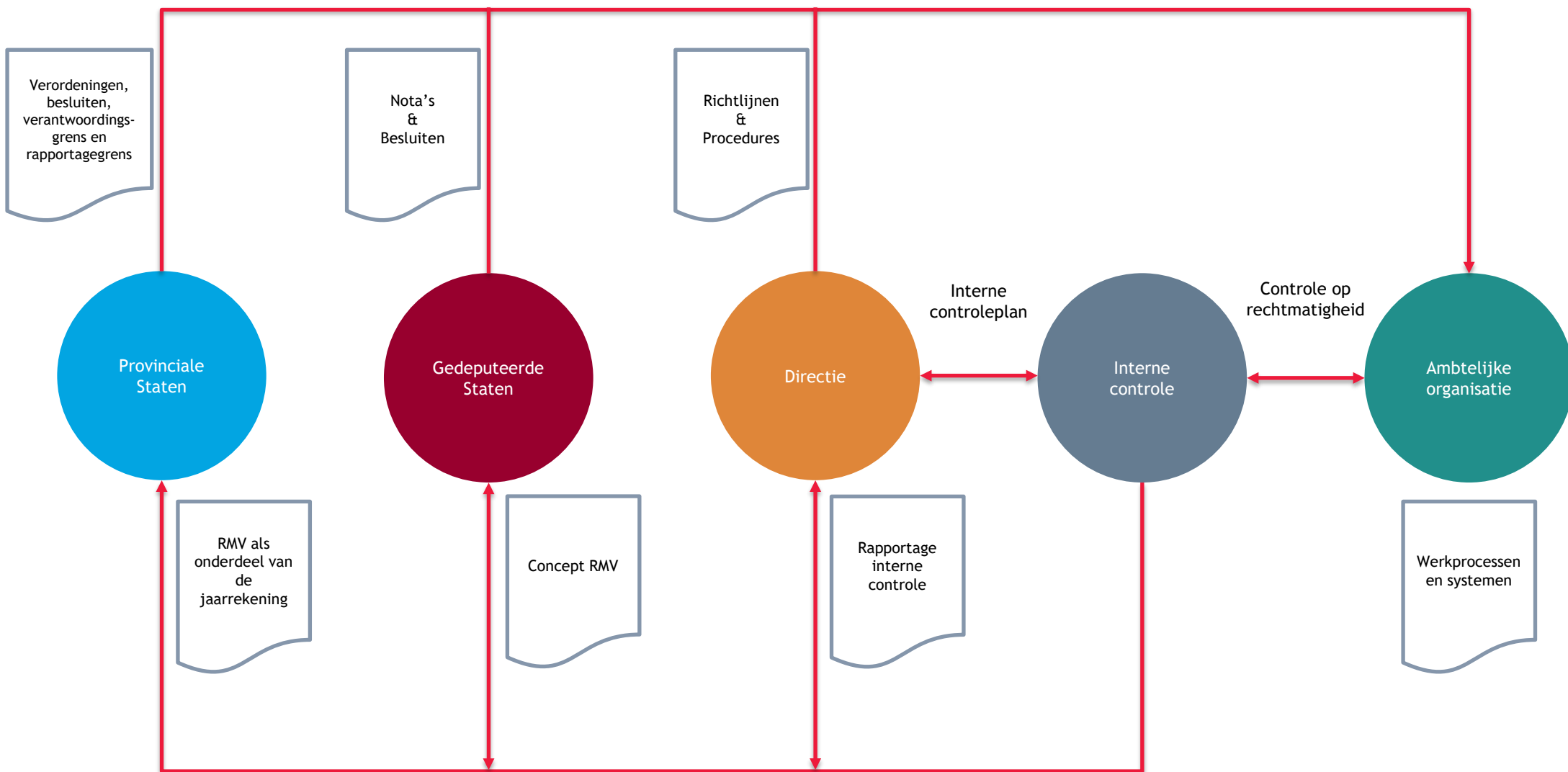
De totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording is een proces met interactie tussen verschillende gremia dat start bij het bepalen van de verantwoordingsgrens door Provinciale Staten. Deze verantwoordingsgrens ligt tussen de 0% en 3% en de provincie Noord-Brabant heeft deze vastgesteld op 1% van de lasten inclusief mutatie reserves. De rapportagegrens is vastgesteld op € 500.000.

Op de volgende pagina hebben wij een vereenvoudigde weergave van het proces van de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording in een afbeelding opgenomen.

Meer bewustwording
verantwoordelijkheid

Verantwoordingsgrens
vastgesteld op 1%

2.3 Rechtmatigheidsverantwoording (2/3)

2.3 Rechtmatigheidsverantwoording (3/3)

Doorontwikkeling
interne controlefunctie

Goede samenwerking
BDO - interne
controlefunctie

Ambtelijke organisatie
is goed voorbereid op
de rechtmatigheids-
verantwoording

Mogelijke doorontwikkeling interne controlefunctie in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording

Er is een belangrijke coördinerende rol voor de (verbijzonderde) interne controlefunctie weggelegd ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording. Bij de provincie Noord-Brabant zijn de processen zo ingericht dat met name de interne controlewerkzaamheden, en de vastleggingen en uitkomsten hiervan de basis zijn voor de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordelijkheden voor de rechtmatigheidsverantwoording liggen echter veel breder, alle organisatieonderdelen, Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten zijn hiervoor verantwoordelijk. Voor de rechtmatigheidsverantwoording kan op termijn het toetsen op de werking van systemen of het eventueel aanvullen met gegevensgerichte werkzaamheden ook bij de teams zelf (eerste lijn) of in de tweede lijn worden belegd. Dan kan de interne controlefunctie meer acteren als derde lijn waarbij het hun taak is om de betrouwbaarheid van informatievoorziening van de eerste en tweede lijn te beoordelen. Er vindt dan een verschuiving plaats van 'de interne controlefunctie als onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording naar 'de interne controlefunctie als bevestiging van de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording van de verschillende teams'. Op dit moment wordt hier binnen de provincie al invulling aan gegeven door het onderwerp rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de voorgangsrapportages die minimaal twee keer per jaar worden besproken in het programmareflectiegesprek.

Samenwerking (verbijzonderde) interne controlefunctie

De accountant steunt zoveel mogelijk op de uitgevoerde (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden van team Concern Control & Auditing. Hierover zijn wij reeds met de organisatie in overleg getreden, zodat de juiste werkzaamheden worden gedaan door beiden en wat een korte doorlooptijd van de controle bevordert. De tijdigheid van de werkzaamheden zijn hierbij enorm van belang.

Status rechtmatigheidsverantwoording bij de provincie Noord-Brabant

Binnen de organisatie is voldoende bewustzijn over de impact van de rechtmatigheidsverantwoording op de inrichting van interne beheersingsmaatregelen in de processen. De organisatie heeft de nodige voorbereidende acties uitgevoerd en de geldende beleidskaders voor de rechtmatigheidsverantwoording afgestemd met Provinciale Staten. In het interne controleplan 2023 van het team Concern Control & Auditing is aandacht voor de kaders, tolerantie, risico's en criteria.

Sterke toename aantal SiSa-regelingen

Beheersing specifieke uitkeringen

Onderdeel van de jaarrekeningcontrole betreft de controle van de specifieke regelingen die in de SiSa-bijlage worden verantwoord. Wij zien een landelijke trend dat ministeries steeds vaker een specifieke regeling kiezen voor het verstrekken van subsidies aan decentrale overheden. Het aantal SiSa-regelingen, ook voor de provincie Noord-Brabant, zijn daardoor sterk toegenomen. Dit geeft een hoge druk op de organisatie binnen de provincie, andere decentrale overheden en de accountantskantoren.

Jaarlijks publiceert het ministerie per decentrale overheid een overzicht van de van toepassing zijnde SiSa-regelingen. Tevens geven ministeries in de toekenningsbeschikkingen aan dat verantwoording via SiSa plaats dient te vinden. Gezien het hoge aantal regelingen en de omvang van de subsidiebedragen is het van belang om als organisatie een proces in te regelen omtrent de beheersing van specifieke uitkeringen en de verantwoording daarover. Wij hebben geconstateerd dat reeds een aantal stappen is gezet ten aanzien van de opzet van de interne beheersing, maar dat eveneens nog verdere stappen gemaakt kunnen worden.

De ambtelijke organisatie heeft een werkgroep opgericht en een procesbeschrijving opgesteld waarin de interne beheersing is beschreven. Binnen de provincie is daarnaast een medewerker aangesteld als coördinator van de SiSa, die periodiek contact heeft met de projectleiders aangaande de voortgang van het project, mede voor verantwoording in de SiSa. Daarnaast is een procesbeschrijving opgesteld hoe met specifieke uitkeringen moet worden omgegaan, waarin ook de verwerking in de financiële administratie is meegenomen. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de SiSa-bijlage, ten behoeve van de jaarrekening, per regeling een controle uitgevoerd door een auditor van team Concern Control & Auditing om juiste verwerking in de SiSa-bijlage te waarborgen.

De provincie Noord-Brabant heeft in de basis een goed proces voor beheersing van specifieke uitkeringen. Mede hierdoor heeft de controle van de SiSa-bijlage over boekjaar 2022 niet geleid tot bevindingen. Ook is het een positieve ontwikkeling dat de provincie inmiddels al vroegtijdig (gedurende het boekjaar) over een actueel overzicht van de te verantwoorden regelingen beschikt. In de bijlage is een actueel overzicht opgenomen van de SiSa-regelingen.

Wel merken wij op dat bestedingen (kosten/uren) vanuit verschillende kostenplaatsen en grootboeken verzameld moeten worden om administratief te verantwoorden op de voor de SiSa-regeling aangemaakte kostenplaats. Dit wordt eens per jaar uitgevoerd bij de jaarafsluiting, terwijl wij zouden verwachten dat dit meerdere keren per jaar gebeurt om de voortgang van de bestedingen op SiSa-regelingen gedurende het jaar te kunnen monitoren. De organisatie heeft aangegeven dat deze verdere verbetering dit jaar nog niet haalbaar is.

Verbeteringen ingezet

3. Ons beeld van de interne beheersing

3.1 Effectiviteit processen

3.1 Effectiviteit processen

Interne beheersorganisatie (AO/IB) in opzet bovengemiddeld, rekening houdend met IT en de verwachte uitkomsten van de interne controle.

Functiescheiding binnen de processen is toereikend.

Voor wat betreft onze controleaanpak steunen wij uit efficiency-oogpunt niet op de interne beheersing. Onze aanpak is hoofdzakelijk gegevensgericht.

PROCES	KADERSTELLING & TOEZICHT PS	KADERSTELLING & TOEZICHT GS	1ST LINE	2ND LINE	3RD LINE	T.O.V. 2022
Planning & Control	●	●	●	●	●	→
Factuurverwerking en betaling	n.v.t.	●	●	●	●	→
Aanbestedingen	n.v.t.	●	●	●	●	→
Personeel	n.v.t.	●	●	●	●	→
Treasury	●	●	●	●	●	→
Subsidieverstrekking	●	●	●	●	●	→
Specifieke uitkeringen	n.v.t.	n.v.t.	●	●	●	↑
Samenwerkingsrelaties, verbonden partijen en mandaatinstellingen	●	●	●	●	●	→
Grondexploitaties en vastgoed	●	●	●	●	●	→
Kapitaalgoederen en wegenbeheer	●	●	●	●	●	→

● ontoereikend ● toereikend, met aanbevelingen ● adequaat

→ geen verandering ten opzichte van voorgaand jaar ↑ verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar

Ontwikkelingen ten opzichte van 2022

De interne beheersorganisatie zoals opgenomen in bovenstaande tabel is in opzet bovengemiddeld en de functiescheiding is toereikend. Deze bevindingen zijn in lijn met voorgaand jaar. Over het proces beheersing specifieke uitkeringen rapporteren we dit jaar voor het eerst. We beoordelen dat proces als toereikend met aanbevelingen. In paragraaf 2.4 hebben we uitgebreid aandacht besteed aan de interne beheersing rondom de specifieke uitkeringen. Het proces samenwerkingsrelaties, verbonden partijen en mandaatinstellingen is als "toereikend met aanbevelingen" beoordeeld, omdat de nieuwe nota verbonden partijen pas recent is vastgesteld en nog niet beoordeeld door BDO.

4. IT-beheer

4.1 IT-beheer

Resultaten:

- Provincie beheerst de IT-risico's.
- Verdere verbetering in periodieke review is een kosten-nut afweging.

Geen bijzonderheden uitbesteding IT-dienstverlening.

IT-werkzaamheden en onze rol

Ingevolge de wet dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de beoordeling van de automatiseringsomgeving wat betreft de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij benadrukken dat onze jaarrekeningcontrole gericht is op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Betrouwbare werking van systemen

Het inzicht in de betrouwbare werking van systemen en applicaties en het gebruik daarvan door de organisatie, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene beheersmaatregelen rond uw kritieke systemen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking. De bevindingen zoals gerapporteerd in deze boardletter zijn gericht op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene beheersmaatregelen. Wij hebben in samenwerking met onze IT-auditors een aantal van deze maatregelen beoordeeld voor relevante SAP-modules. Dit om de impact van de risico's van onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en verstoringen te kunnen vaststellen voor die systemen die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten. De algemene beheersmaatregelen bestaan uit drie onderwerpen:

- Logische toegangsbeveiliging; om het risico van ongeautoriseerde handelingen te adresseren.
- Wijzigingsbeheer; om het risico van onbeheerste wijzigingen te adresseren.
- Continuïteit; om het risico van verstoringen te adresseren.

De uitkomsten van de IT-audit en het beeld van uw organisatie zijn op de volgende pagina weergegeven. Voor de algemene beheersingsmaatregelen is onze conclusie dat de provincie de risico's hieromtrent beheerst. We hebben geconstateerd dat de provincie gedurende 2023 optimalisaties heeft aangebracht rondom de processen. Het belangrijkste aandachtspunt rondom IT ziet toe op de periodieke review van autorisaties in SAP.

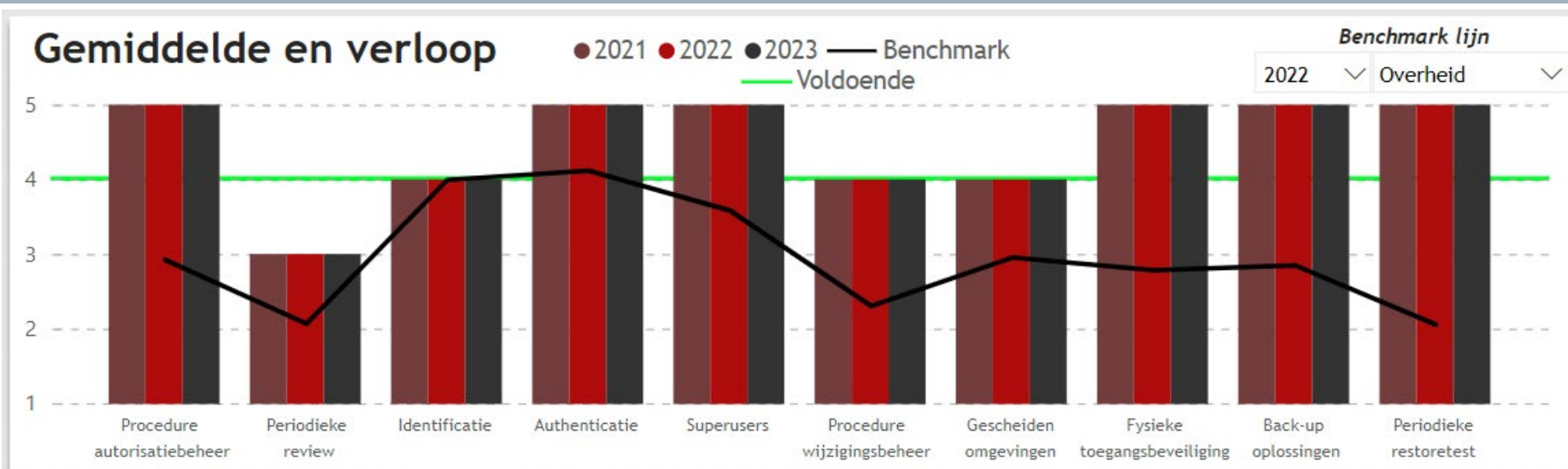
Wij constateren dat, gezien de complexiteit van de rechtenstructuur van de organisatie en in SAP, de review onvoldoende diepgaand wordt uitgevoerd. Het gebruik van een geautomatiseerde oplossing kan hierbij uitkomst bieden. Verdere verbetering middels professionele tooling is een kosten-nut afweging die door de provincie moet worden gemaakt.

Uitbesteding van IT-dienstverlening

De provincie heeft de basisinfrastructuur uitbesteed aan OGD. Een deel van de uitbesteede maatregelen, zijnde de maatregelen omtrent back-up en recovery, valt binnen de scope van onze IT Audit. Het is gebruikelijk dat jaarlijks na afloop van het jaar over het adequaat functioneren van de beheersmaatregelen wordt gerapporteerd. Uit de rapportage over kalenderjaar 2022 zijn geen bijzonderheden gebleken. Er zijn tot zover geen signalen dat dit over kalenderjaar 2023 anders zal zijn. In het verlengde hiervan zien wij een trend binnen de provincie dat een steeds groter gedeelte van de IT-infrastructuur wordt geoutsourcet. Dit leidt tot een verschuiving van kosten, van aankoop en onderhoud van hardware richting de inkoop van dienstverlening. Inherent hieraan is de verschuiving van de interne beheersing welke deels bij een externe partij wordt geplaatst en waarover periodiek aan de provincie wordt gerapporteerd. De organisatie onderkent het belang van een goede monitoring van gemaakte afspraken.

4.2 IT-beheer (2/3)

Provincie Noord-Brabant scoort beter dan vergelijkbare organisaties binnen de lokale overheid

Uw scores

Logische Toegangsbeveiliging

Wijzigingsbeheer

Continuïteit

Uw scores samengevat:

Uitleg Benchmark

Op basis van onze kennis en inzichten die wij hebben opgedaan bij de uitvoering van IT audits hebben wij een benchmark ontwikkeld. Deze benchmark geeft inzicht in de IT audit resultaten van uw organisatie afgezet tegen het gemiddelde van vijftig van onze klanten binnen de Overheidssector. Bovendien laat deze benchmark zien hoe uw organisatie zich heeft ontwikkeld op het gebied van IT-beheersing over de afgelopen jaren. Hierin is een score van 1 tot en met 5 per norm weergegeven waarbij BDO een score van minimaal 4 toereikend acht.

Deze pagina geeft een korte impressie van onze interactieve benchmark. Graag presenteren wij u de aanvullende inzichten en gaan wij met u in gesprek over het vervolg.

Logische toegangs-
beveiliging

IT-beheersingsmaatregelen	Toelichting
Procedure autorisatiebeheer	Een proces is ingericht voor het toekennen, wijzigen en intrekken van rechten en er is een normpositie per functie bepaald.
Periodieke review autorisaties	Vindt periodiek een controle plaats op de actualiteit en juistheid van ingerichte autorisaties van gebruikers conform de normpositie.
Identificatie	Gebruikers hebben een persoonlijk/op naam gestelde account om toegang tot applicaties te verkrijgen.
Authenticatie	Het initiële wachtwoord dient te worden gewijzigd bij ingebruikname en wordt afgedwongen dat wachtwoorden voldoende complex zijn.
Superusers & administrators	Alleen IT gebruikers hebben functionele en/of technische bevoegdheden die ingerichte autorisaties in systemen kunnen doorbreken.
Procedure wijzigingsbeheer	Een proces is ingericht waarbij wijzigingen worden beoordeeld en updates eerst worden getest en geaccepteerd voorafgaand aan het in productie nemen.
Scheiding van IT-omgevingen (OTAP)	Er is sprake van een testomgeving waarin updates of wijzigingen worden getest en is sprake van een logische functiescheiding bij gebruikers van het doorvoeren van wijzigingen naar de productieomgeving.
Fysieke beveiliging	Toegang tot de serverruimte is afgeschermd voor onbevoegden.
Back-up oplossingen	Periodiek worden back-ups van systemen gemaakt op basis van een schema en er vindt monitoring op succesvol verloop hiervan plaats.
Periodieke hersteltesten	Periodiek worden hersteltesten of gemaakte back-ups teruggezet naar de productie-omgeving om verlies van data te beperken.

Wijzigingsbeheer

Continuïteit

Bijlagen

A Indicatie omvang SiSa-verantwoording 2023

Indicatie omvang SiSa-verantwoording 2023 (1/2)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	OMVANG BESCHIKKING IN EURO	2022	2023*
C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	1.984.928	Ja	Ja
C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	3.758.264	Ja	Ja
C54	Verstedelijkingsstrategie Stedelijk Brabant 2021	70.000	Ja	Ja
C81	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals	475.000	Ja	Ja
C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	2.123.429	Ja	Ja
C210	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw tweede tranche	5.145.198	Ja	Ja
E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	1.534.828	Ja	Ja
E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	1.624.975	Ja	Ja
E15	Regeling specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023	2.509.136	Ja	Ja
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	2.784.353	Ja	Ja
E24	Project N65 Vught-Haaren	91.924.575	Ja	Ja
E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	102.423.000	Ja	Ja
E32	Incidentele specifieke uitkering Smartwayz	31.989.266	Ja	Ja
E35	Incidentele specifieke uitkering motie Hoogland	1.066.959	Ja	Nee
E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020	1.927.066	Ja	Ja
E40	Truckparking lead partnership	114.384	Ja	Ja
E52	Beschikbaarheidsvergoeding OV 2021	21.354.700	Ja	Ja
E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	1.083.900	Ja	Ja
E55	Tijdelijke regeling Landelijk Verbeterprogramma Overwegen	9.176.929	Nee	Ja
E56	Tijdelijke stimuleringsregeling doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	2.145.611	Ja	Ja
E57	Tijdelijke regeling specifieke uitkering Zero Emissiebussen 2022-2024	2.700.000	Ja	Ja
E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	2.194.115	Ja	Ja
E63	Regeling specifieke uitkering kademuren Goederencorridors Oost en Zuidoost 2022 - 2026	804.534	Ja	Ja
E77	Incidentele specifieke uitkering Ruimte voor de Maas bij Oeffelt	1.544.214	Ja	Ja
E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	3.062.352	Ja	Ja
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	385.041	Ja	Ja
E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	27.314.000	Ja	Ja
E91	Incidentele specifieke uitkering Meanderende Maas	2.000.000	Ja	Ja
E94	Incidentele specifieke uitkering (Water)Bodemverontreiniging	2.340.000	Ja	Ja
E105	Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV concessie 2023	1.287.143	Nee	Ja

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	OMVANG BESCHIKKING IN EURO	2022	2023*
F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	3.225.000	Ja	Nee
F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	3.689.250	Ja	Ja
F25	MIT-regeling	6.538.888	Ja	Ja
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	10.912.317	Nee	Ja
G15	Brabant Migratie Informatie Punt (BMIP)	1.966.000	Nee	Ja
L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	11.450.000	Ja	Ja
L8	Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden	16.093.944	Ja	Ja
L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	79.964.531	Ja	Ja
L17	Vervolgfase Design Thinking Peelvenen	181.500	Ja	Ja
L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	2.400.000	Ja	Ja
L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	70.875.000	Ja	Ja
Aantal			37	39

*) Verwachting op basis van inhoud regeling en geen eindverantwoording in 2022. Waarschijnlijk volgen nog enkele aanvullende beschikkingen die op dit moment nog niet bekend zijn.

bdo.nl